

Nr 13.

Av herr **Lovén**, om viss ändring i förordningen angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

I motion vid 1925 års riksdag tillät jag mig föreslå sådan ändring i kungl. förordningen ang. bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, att den däri stadgade avgiften för utlännings medverkan vid vissa offentliga föreställningar måtte väsentligt höjas. Bevillningsutskottet avstyrkte bifall till motionen med den huvudsakliga motiveringen, dels att den s. k. artistskatten borde utgå med samma belopp som svenska undersåtar ha att erlagga för motsvarande inkomst, vilket förutsätter grundlig utredning, och dels, att såväl denna utredning som ock initiativet till den ifrågasatta regleringen borde överlämnas åt Kungl. Maj:t.

Till största delen utgjordes ovannämnda utskottsbetänkande av citat ur dåvarande chefsens för finansdepartementet motivering i kungl. propositionen till 1913 års riksdag angående ändring i den av 1908 års riksdag antagna lagen om bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, avseende sådan modifiering av den s. k. artistskatteförordningen, att utländsk undersåte, som ställer godkänd borgen för krono- och kommunalutskyldernas erläggande för en tid av tre år framåt enligt samma grunder som svenska undersåtar, vore befriad från erläggande av artistskatt. Departementschefen anför här några rader ur den kungl. propositionen i frågan till 1908 års riksdag, nämligen, »att utlänningsarnas dittillsvarande privilegierade ställning gentemot svenska undersåtar borde upphöra, vilket skulle ske på så sätt, att utländska artister hade att erlagga artistskatt med minst så stort belopp att det i varje fall icke komme att understiga den skatt, svenska undersåtar finge betala för motsvarande inkomst, varför föreslogs artistskattens fastställande till tio procent av inkomsten, dock minst femtio öre för dag». I fortsättningen yttrade departementschefen för egen del bl. a. att »syftemålet med artistskatten är att nå sådana utläningar, som endast på genomresa besökte vårt land i och för konstutövning eller vilkas vistelse här vore så kortvarig, att det allmänna beskattningsförfarandet med fastställande i vanlig ordning av skatt å inkomst av arbete icke med fördel kunde tillämpas å dem. Emellertid hava medtagits även utläningar, som hade mera stadigvarande vistelse här och beträffande vilka den vanliga beskattningsordningen utan olägenhet och utan fara för att skatten skulle lämnas ogulden kunde iakttagas.» Vidare framhöll statsrådet, att

»på orter med små kommunalutskylder skulle artistskatten komma att bli högre än de svenska undersåtarnas. I stort sett syntes också kunna sägas, att artistskatten drabbade tyngre än den vanliga beskattningen»; och enligt departementschefens mening saknades tillräcklig anledning att låta en kategori här i landet bosatta personer i utövningen av sitt yrke träffas av en drygare beskattning uteslutande därför att de vore utländska undersåtar.

Som synes anlägger dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet, frih. Adelswärd, i ett väsentligt avseende andra synpunkter på frågan än hans företrädare i ämbetet, sedermera statsministern Carl Swartz i propositionen till 1908 års riksdag. Frih. Adelswärds här ovan berörda citat ur 1908 års kungl. proposition är visserligen korrekt. Men likväl är det ändå missvisande därigenom att det ryckts ut ur sitt rätta sammanhang. Innan statsrådet Swartz kom till de här ovan omtalade raderna i 1908 års kungl. proposition, hade han lämnat en omfattande redogörelse för den föreslagna beskattningens preventiva karaktär. Sålunda lämnades en mycket utförlig redogörelse över innehållet över en av musikern Emrik Sandell den 13 december 1904, till Kungl. Maj:t ingiven underdånig framställning i frågan, likaså för en av förenämnde Sandell och musikdirektören A. O. Assar jämte 645 medpetitionärer den 16 januari 1906 till Konungen framburen petition i samma sak. I båda dessa underdåniga framställningar hemställdes, att här i landet uppträdande utländska musiker måtte åläggas 10 procents skatt å sin inkomst, dock minst en krona för dag. Denna hemställan upptogs också av finansminister Swartz i 1908 års kungl. proposition, endast med den lilla modifikation, att minimiavgiften skulle utgöra allenast femtio öre för dag. Att statsrådet Swartz med artistskatten icke allenast avsåg ett upphävande av utlänningarnas privilegierade ställning här i landet utan därjämte att bereda de svenska musikerna ett någorlunda verksamt skydd, framgår därav, att han i fortsättningen av propositionen påvisar, att svenska undersåtars skatter hålla sig omkring 6 procent av inkomsten och ibland närma sig 10 procent (detta senare naturligtvis gällande endast högre inkomstagare, till vilken kategori endast en ytterst ringa procent av den tidens musiker, alldeles såsom nu, vore att hänföra). När nu statsrådet Swartz likväl föreslog artistskatten att utgå med 10 procent, d. v. s. under alla förhållanden *mera* än högst beskattade svenska undersåtar hade att erlagga, synes det mig uppenbart, att han därmed avsåg att åt svenska musiker ge en gynnad ställning framför utländska.

Jag har redan framhållit, att motivet till den av 1913 års riksdag beslutade modifieringen av 1908 års kungl. förordning var att bereda utländska musiker m. fl. möjlighet till beskattning efter samma grunder som de för svenska undersåtar gällande. Eftersom härför erfordras vederhäftig borgen för utskyldernas erläggande under tre år framåt, kan denna möjlighet knappast stå andra till buds än medlemmar av våra fåtaliga fasta orkesterinstitutioner och teatrar, ehuru även vid dessa anställningarna sällan, om ens någonsin, avse längre tidrymd åt gången än en säsong. Ehuru jag icke känner i vilken utsträckning utländska musiker m. fl. begagnat sig av detta medgivande eller om någon alls begagnat sig därav, skulle det mycket förvåna mig, om någon

besvärade sig med att skaffa borgen för nöjet att tre år framåt få betala 15—20 procents skatt på sin inkomst, när han *utan* borgen kan slippa ifrån med endast 10 procents artistskatt. Ty den här nämnda kategorien — sceniska och musikaliska artister — av konstutövares årsinkomster torde ytterst sällan understiga 4,000 à 5,000 kronor, men ofta uppgå till det flerdubbla.

Jag har redan inledningsvis berört bevillningsutskottets vid 1925 års riksdag avgivna utlåtande över min då föreliggande motion i frågan. Däri säger utskottet bl. a.: »Den nu lämnade redogörelsen torde visa, att artistskatten är avsedd att så långt som möjligt likställa utlänningar och svenska undersåtar.» Vidare säger utskottet, att »någon full motsvarighet i sådant hänseende, på grund av kommunalskattens väsentligen olika höjd på olika orter, givetvis är omöjlig att åstadkomma». I fortsättningen vitsordar utskottet, att artistskatten numera är för låg och »att någon höjning av skatteprocenten kan vara påkallad. Detta förutsätter dock utredning, där hänsyn även bör tagas till motsvarande beskattning i andra länder». En sådan utredning bör dock verkställas av Kungl. Maj:t.

Ännu efter sex år har emellertid ingenting försports om, att Kungl. Maj:t vidtagit några åtgärder i ärendet. Och att Kungl. Maj:t vare sig nu eller framdeles skulle kunna för riksdagen framlägga förslag om ändring i artistskatteförordningen på de linjer, 1925 års bevillningsutskott anvisat, vore orimligt att förvänta, eftersom utskottet icke ifrågasatte någon ändring av *formen* för artistskattens erläggande. Svenska undersåtar och med dem i skattehänseende likställda utlänningar erlægga ju skatten året *efter* det, under vilket inkomsten åtnjutits, medan den utländska artisten enligt artistskatteförordningen har att erlægga bevillningsavgiften i *förskott*, d. v. s. innan han ännu uppburit någonting av den inkomst, han skattar för. Hur skall det vara möjligt att avgöra huru mycket en utlänning skall betala i skatt så att den överensstämmer med svenskens *innan* ännu kronoskatteprocenten och bevillningskronan fastställts, ty, ännu en gång sagt, utlänningarna skola ju fortfarande betala i förskott? Om jag så erinrar om, att utländska musiker och andra artister i regel många gånger om året byta vistelseort, att kommunalskatteprocenten är olika på skilda platser, vidare progressivskatten för större inkomsttagare o. s. v. torde det för en var stå klart, att det är fullkomligt omöjligt att få artistskatteprocenten i någorlunda samklang med den för svenska undersåtar och med dem likställda gällande. Dessutom tillåter jag mig framhålla, att när artistskatteförordningen beslöts av riksdagen, det aldrig var fråga om någon hänsyn till eventuellt motsvarande bestämmelser i andra länder; det är först 1925 års bevillningsutskott, som bragt den frågan på tal.

Då mig veterligt någon ändring av *formen* för artistskattens utgående icke varit från något håll ifrågasatt, d. v. s. att skatten alltjämt skall utgå med viss procent av inkomsten samt lika över hela riket, synes mig en ändamålsenlig höjning av densamma kunna ske utan ytterligare dröjsmål. Ehuru det icke är mig möjligt att angiva huru mycket artistskatten inbringat under vart och ett av åren efter 1925, när den ju ingår under den allmänna rubriken »Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter», är det dock uppenbart,

att statskassan gått miste om betydande belopp. Ännu större är givetvis förlusten för vederbörande kommuner, enär ju av artistskatten endast 40 procent tillfaller statsverket och 60 procent vederbörande kommun. Och detta icke till minsta kulturella nytta. De egentliga konstnärerna, såväl inom tonkonsten som konstens andra områden, giva nämligen sina konserter och andra offentliga föreställningar i regel för egen räkning, varvid bevillningsavgiften utgår med fem procent av den beräknade bruttoinkomsten, och häri har jag icke ifrågasatt någon ändring. De artister, som hava att erlægga 10 procent av sitt gage, äro nästan undantagslöst sådana, som utan ringaste olägenhet kunna ersättas med inhemska arbetskrafter med minst lika hög kompetens som de utländska. I alldeles särskild grad gäller detta i fråga om musikerna, sedan nu genom tonfilmens införande i vårt land flera 100-tal högt kvalificerade musiker blivit arbetslösa.

Den procentuella skattehöjningen sedan år 1908 har, som vi alla veta, varit högst betydande, för att icke säga enorm för *svenska* undersåtar. Det förefaller åtminstone mig såsom någonting självklart, att artistskatten bort höjas i motsvarande grad. När likväl så icke skett, är det så mycket större anledning att icke ytterligare dröja med en rimlig reglering av artistskatten, så att den kommer att stå i ungefärligen samma förhållande till den för svenska undersåtar gällande, som när den första året, d. v. s. 1909, tillämpades. En förhöjning av artistskatten till det dubbla mot vad för närvarande är stadgat kan därför på intet vis anses oskäligt.

Med stöd av vad jag sålunda anfört, tillåter jag mig därför hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av kungl. förordningen angående bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, att däri stadgad särskild bevillningsavgift enligt *C 2 mom.* erhåller följande ändrade lydelse: — — — — —
 — — — — — erlægga särskild bevillningsavgift med tjugo procent av den inkomst — — — — —. Avgiften skall i varje fall utgå med minst en krona för varje dag — — — — —. *5 mom.*
 — — — — — skall kost och bostad därvid upptagas till vardera två kronor för dag.

Stockholm den 16 januari 1931.

Carl Lovén.